

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ
PRÁVNICKÁ FAKULTA

DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV

(seminární práce z předmětu Základy práva mezinárodního obchodu)

Zpracoval: Ing. Marek Makki
UČO: 100310
Datum: 20.5.2005

Studium: Kombinované
Studijní obor: Právo a podnikání
Seminární skupina: 02

OBSAH

	STR.
Úvod	2
1 Právní režim dokumentárního akreditivu	3
2 Dokumentární akreditiv	4
2.1 Základní popis	4
2.2 Subjekty při dokumentárním akreditivu	4
2.3 Realizace dokumentárního akreditivu	4
2.4 Schéma dokumentárního akreditivu	5
2.5 Výhody dokumentárního akreditivu	6
2.5.1 Výhody pro kupujícího (příkazce akreditivu)	6
2.5.2 Výhody pro prodávajícího (příjemce akreditivu)	6
3 Typy dokumentárních akreditivů	7
3.1 Formy dokumentárního akreditivu	7
3.1.1 Odvolatelný akreditiv	7
3.1.2 Neodvolatelný akreditiv	7
3.1.3 Potvrzený akreditiv	7
3.1.4 Nepotvrzený akreditiv	7
3.1.5 Krytý akreditiv	7
3.1.6 Nekrytý akreditiv	7
3.2 Druhy akreditivů z hlediska plnění vůči beneficiantovi	8
3.2.1 Dokumentární akreditiv na viděnou (vista)	8
3.2.2 Remboursní akreditiv (akceptační, směnečný)	8
3.2.3 Akreditiv s odsunutou platbou (deferred payment)	8
3.2.4 Akreditiv RC (Red clause – červená doložka)	8
3.3 Druhy akreditivů z hlediska transakce	8
3.3.1 Revolvingový akreditiv	8
3.3.2 Permanentní akreditiv	8
3.3.3 Převoditelný akreditiv	9
3.3.4 Reexportní akreditiv (back-to-back)	9
3.3.5 Záruka banky ve formě akreditivu (stand by)	9
Závěr	10
Seznam použité literatury	11

ÚVOD

Platební styk je proces zprostředkování převodu peněz mezi subjektem dlužníka a věřitele. Předmětem platebního styku jsou peníze, které vystupují v hotovostní a bezhotovostní podobě.

Platební styk zahrnuje hotovostní a bezhotovostní platby mezi subjekty. Hotovostní platební styk je proces přímé hotovostní platby. Bezhotovostní platební styk je proces nepřímé, účetním převodem realizované platby.

Platební styk z hlediska teritoria realizace a měny je národní a mezinárodní. Národní platební styk probíhá mezi domácími subjekty prostřednictvím platebních instrumentů, zpravidla v domácí měně. Mezinárodní platební styk probíhá mezi domácími a zahraničními subjekty včetně plateb domácích subjektů v zahraničí, prostřednictvím instrumentů platebního styku bank. [2]

Nejčastěji využívanými produkty mezinárodního platebního styku jsou:

- **hladké platby,**
- **dokumentární akreditiv,**
- **dokumentární inkaso,**
- **šeky.**

Výše uvedené produkty jsou produkty platebními. Kromě těchto existují také tzv. zajišťovací produkty platebního styku, kterými jsou:

- **bankovní záruky,**
- **směnky.**

1 PRÁVNÍ REŽIM DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU

„Jelikož jde o závazkový právní vztah, bude primární volba práva, která v důsledku silnějšího postavení banky bude pravidelně směřovat k právu státu sídla banky. Tento trend je podpořen i převažujícím používáním formulářových smluv.“ [1]

Mezinárodně unifikovaná úprava pro dokumentární akreditivy neexistuje, nicméně v praxi se pravidelně používají Jednotná pravidla pro dokumentární akreditivy, vypracovaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži, a to v poslední verzi z roku 1994. [4]

V našem právním systému je dokumentární akreditiv upraven v obchodním zákoníku ve třetí části Obchodní závazkové vztahy, díl XX Smlouva o otevření akreditivu, v § 682 až 691. [1]

„Písemnou smlouvou o otevření akreditivu se zavazuje banka příkazci, že na základě jeho žádosti poskytne určité osobě (oprávněnému) na účet příkazce určité plnění, jestliže oprávněný splní do určité doby stanovené podmínky, a příkazce se zavazuje zaplatit bance úplatu.“ [§682 Obchodního zákoníku]

„Při dokumentárním akreditivu je banka povinna poskytnout oprávněnému plnění, jestliže bance jsou řádně předloženy během platnosti akreditivu dokumenty určené v akreditivní listině. Banka je povinna přezkoumat s odbornou péčí vzájemnou souvislost těchto dokumentů, zda odpovídají podmínkám z akreditivní listiny.“ [§689 Obchodního zákoníku]

2 DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV

2.1 ZÁKLADNÍ POPIS

Dokumentární akreditiv patří mezi nejpoužívanější platební instrumenty při zahraničních obchodních operacích subjektů. Rozšiřují se však i v rámci národní ekonomiky v souvislosti s rizikem platby za dodané zboží.

Dokumentární akreditiv je písemný závazek banky vystavený na základě žádosti kupujícího (příkazce), že poskytne určité plnění prodávajícímu (beneficiant), pokud budou splněny akreditivní podmínky. Akreditivní podmínky jsou určeny obsahem předaných dokumentů, které jsou součástí akreditivů.

2.2 SUBJEKTY PŘI DOKUMENTÁRNÍM AKREDITIVU

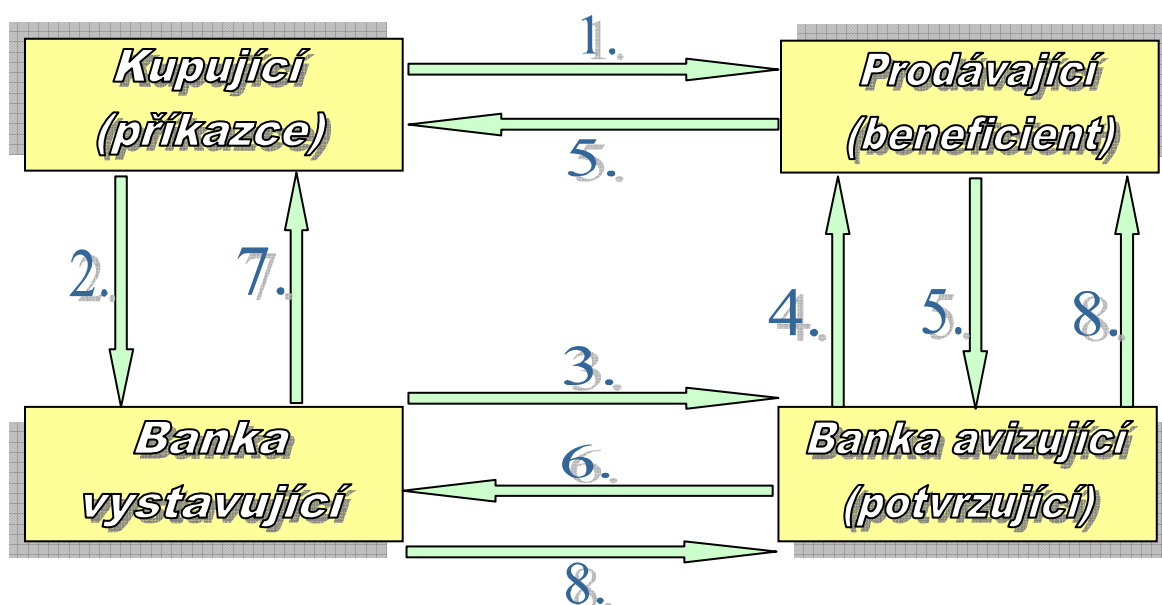
- Kupující jako příkazce,
- Banka příkazce,
- Prodávající (beneficiant),
- Potvrzující, avizující banka.

2.3 REALIZACE DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU

Realizace dokumentárního akreditivu sestává z fází: [2]

1. Stanovení podmínek – stanovení podmínek, obsahu dokumentů a lhůt dokumentárního akreditivu je součástí přípravy kontraktu, kterého se účastní kupující, prodávající a banka příkazce.
2. Otevření akreditivu – na žádost kupujícího o vystavení akreditivu bankou ve prospěch prodávajícího. Dochází k předání údajů (jméno, adresa, bank. spojení) na formulář akreditivu banky. Nastává přesné vymezení akreditivu (druh, splatnost, objem, výplata atd.) a jsou vymezeny dokumenty (dopravní, pojistné, účetní...) a doplňující údaje (zpráva o dodání zboží atd.)
3. Realizace akreditivního obchodu a kontrola sjednaných podmínek bankou, následuje předání akreditiv. dokumentů korespondenční bance a provedení sjednaného plnění (platba v hotovosti, akcept směnky atd.)

2.4 SCHÉMA DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU

1. Uzavření kupní smlouvy, jejíž součástí je akreditiv vázaný na dodávku zboží.
2. Kupující předloží své bance příkaz k vystavení dokumentárního akreditivu
3. Vystavující banka vystaví akreditiv a zašle ho bance prodávajícího, aby ho předala či avizovala.
4. Avizující banka tento akreditiv předá prodávajícímu.
5. Prodávající odešle zboží a avizující bance předá dokumenty se žádostí o proplacení.
6. Po přezkoumání dokumentů zašle avizující banka dokumenty bance vystavující. Současně vyzve vystavující banku o zaslání příslušné částky na určený účet.
7. Vystavující banka přezkoumá dokumenty a předá je kupujícímu při současném zatížení jeho účtu.
8. Vystavující banka zašle příslušnou částku na určený účet a avizující banka proplatí výtěžek akreditivu prodávajícímu.

2.5 VÝHODY DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU

2.5.1 VÝHODY PRO KUPUJÍCÍHO (PŘÍKAZCE AKREDITIVU) [5]

- Jistota, že zboží bylo odesláno ještě před zaplacením.
- Možnost omezit obchodní riziko na minimum nastavením akreditivních podmínek a získat výhodnější cenové podmínky díky poskytnutí kvalitního platebního zajištění obchodnímu partnerovi.
- Motivování prodávajícího k uskutečnění dodávky v předepsanou dobu a v souladu s podmínkami akreditivu.

2.5.2 VÝHODY PRO PRODÁVAJÍCÍHO (PŘÍJEMCE AKREDITIVU) [5]

- Jistota zaplacení za dodávku zboží nebo služeb při splnění akreditivních podmínek.
- Vědomí, že výplata dohodnuté částky je vázána na splnění předem známých podmínek – obchod lze realizovat bez obav, že kupující nepřevzme objednané zboží.
- Zlepšení likvidity – prodávající může získat peněžní prostředky okamžitě, pokud svoji pohledávku odprodá bance (u obchodů s odloženou splatností).
- Možnost ručit kvalitním akreditivem vlastním dodavatelům.

3 TYPY DOKUMENTÁRNÍCH AKREDITIVŮ

3.1 FORMY DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU [2]

3.1.1 ODVOLATELNÝ AKREDITIV

Je odvolatelný bankou nebo kupujícím do doby splatnosti. Tento typ akreditivu není kvalitním platebním a zajišťovacím instrumentem, neboť nesnižuje riziko beneficianta.

3.1.2 NEODVOLATELNÝ AKREDITIV

Podmínky akreditivu mohou být změněny pouze se souhlasem všech zúčastněných. Dává tak příjemci značnou jistotu zaplacení

3.1.3 POTVRZENÝ AKREDITIV

Potvrzující banka přebírá závazek za plnění, obě banky jsou zavázány společně k beneficiantovi. Potvrzený akreditiv snižuje riziko nezaplacení dodávky, neboť za splnění závazku ručí již dvě banky.

3.1.4 NEPOTVRZENÝ AKREDITIV

V závazku vůči prodávajícímu je banka vystavující akreditiv (banka kupujícího). Banka prodávajícího nemá vůči svému klientovi žádný závazek (má pouze poradní funkci, oznamuje podmínky akreditivu, zprostředkovává realizaci akreditivu).

3.1.5 KRYTÝ AKREDITIV

Současně s otevřením akreditivu vystavující bankou jsou finanční prostředky z účtu příkazce převedeny na účet banky, příp. bankou blokovány na účtu příkazce.

3.1.6 NEKRYTÝ AKREDITIV

Nevyžaduje převod finančních prostředků na účet banky či krytí akreditivu blokací prostředků na účtu příkazce současně s otevřením akreditivu. K zatížení účtu příkazce dochází až po předložení dokumentů beneficiantem.

3.2 DRUHY AKREDITIVŮ Z HLEDISKA PLNĚNÍ VŮČI BENEFICIENTOVI [2]

3.2.1 DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV NA VIDĚNOU (VISTA)

Splatnost u potvrzených akreditivů při doručení a ověření dokladů v bance. Splatnost u nepotvrzených akreditivů až po obdržení platby od otevírací platby proti dokladům.

3.2.2 REMBOURSNÍ AKREDITIV (AKCEPTAČNÍ, SMĚNEČNÝ)

Plnění k beneficiantovi je ve formě akceptu časové, lhůtní směnky. Směnka může být eskontována ihned nebo proplacena v době splatnosti (60 – 180 dnů). Výhodou tohoto druhu akreditivu je fakt, že prodávající dostane zaplacení ihned po předložení dokladů, zatímco kupující platí při sjednané splatnosti.

3.2.3 AKREDITIV S ODSUNUTOU PLATBOU (DEFERRED PAYMENT)

Při předložení dokumentů s odsunutím – příslibem platby na den splatnosti. Dovozce získá dokumenty dříve, než je zatížen platbou a vývozce může být bankou zálohován.

3.2.4 AKREDITIV RC (RED CLAUSE – ČERVENÁ DOLOŽKA)

Akreditiv je vázaný na zálohu korespondenční banky ve prospěch beneficeinta, záloha je účelově vázaná na nákup nebo výrobu produktu. V případě zpoždění dodávky vzniká nákladů pro výrobce.

3.3 DRUHY AKREDITIVŮ Z HLEDISKA TRANSAKCE [2]

3.3.1 REVOLVINGOVÝ AKREDITIV

Opakovaný akreditiv s doplněním základní částky v akreditivních podmínkách. Je kumulativní s převodem nevyužití částky a nekumulativní, kdy nevyužitá částka propadá. Použití: Kontrakt s dodáním zboží po částech v časových intervalech.

3.3.2 PERMANENTNÍ AKREDITIV

Akreditiv je stanoven na určitý objem s postupným čerpáním v čase, je kumulativní a nekumulativní.

3.3.3 PŘEVODITELNÝ AKREDITIV

Beneficiet má právo převést akreditiv na jinou osobu. Výhoda spočívá zejména v tom, že prostředník, většinou obchodní společnost, nemusí vázat finanční prostředky při vystavení akreditivu ve prospěch svého dodavatele.

3.3.4 REEXPORTVÍ AKREDITIV (BACK-TO-BACK)

Na základě exportního dokumentárního akreditivu avizující banka vystavuje importní dokumentární akreditiv s použitím stejné dokumentace. Proplacení dovozní operace až po realizaci exportu.

3.3.5 ZÁRUKA BANKY VE FORMĚ AKREDITIVU (STAND BY)

Nejedná se o platební instrument, ale o záruční instrument. Tento akreditiv je ve formě záruky banky, která je aktivována při negativním vývoji transakce a liší se obsahem dokumentů.

Stand-by akreditiv je čerpán proti prohlášení, že se něco neuskutečnilo. Beneficiet požádá o výplatu z akreditivu pouze v případě, že zajištěný závazek nebyl splněn. V tomto akreditivu jsou předepsány dokumenty, které musí být předloženy beneficietem při uplatnění.

ZÁVĚR

Dokumentární akreditiv je propracovaný platební zajišťovací instrument, který nabízí kvalitní platební zajištění pro obě zainteresované strany obchodní transakce – prodávajícího i kupujícího. Prodávajícímu zajistí zaplacení zboží, splní-li všechny akreditivem předepsané podmínky, kupujícímu zajistí, že výplata bude provedena až po splnění podmínek předepsaných akreditivem. Oběma stranám poskytuje akreditiv jistotu v případě, že byl zvolen vhodný druh akreditivu a byl vystaven bonitní bankou.

Dokumentární akreditiv je využíván především v oblasti zahraničního obchodu. Přestože patří mezi nejstarší platební instrumenty, hraje dokumentární akreditiv dodnes důležitou roli v mezinárodním obchodě.

I přes některé nedostatky, které jsou vytýkány zejména dovozci (pracnost, náklady...) si jak při vývozu, tak při dovozu nadále udržuje svoji oblibu a použitelnost, neboť má jednu velkou výhodu: s ohledem na celkové mezinárodní pojetí poslední revize *Jednotných zvyklostí a pravidel* vydaných MOK (Mezinárodní obchodní komora) je to platební instrument mezinárodně nejlépe propracovaný, s jednotným výkladem, což má nesporný význam nejen pro banky, ale i pro jejich klienty.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů
- [2] ŠEVČÍK, A. *Bankovníctví I.* 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita, 2005. 148s. ISBN 80-210-3649-4
- [3] ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu.* 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita, 2001. 467s. ISBN 80-210-2612-X
- [4] ROZEHNALOVÁ, N. *Mezinárodní obchodní transakce :multimediální učební text.* 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita, 2004. 103s. ISBN 80-210-3575-7
- [5] www.kb.cz
- [6] www.csob.cz